

HROT TYPU KOSTIENKI Z MODROVKY

DUŠAN THURZO

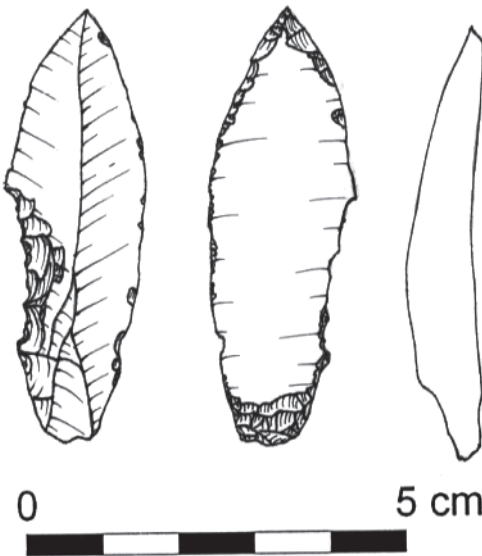
Obec Modrovka sa nachádza na svahoch Považského Inovca v okrese Nové Mesto nad Váhom. Paleolitické osídlenie v katastri obce je známe už dlho (Bárta, 1965, 126), nebola mu však venovaná žiadna pozornosť. Známe náleziská sú situované na sprašovom chrbte Hromovka, klesajúcemu smerom do údolia Váhu. V deväťdesiatych rokoch minulého storočia tu robil povrchové zbery Ladislav Ďuračka z Piešťan, ktorý tu nachádzal prevažne rádiolaritové artefakty. V roku 1998 bola realizovaná systematická prospekcia, ktorá preukázala prítomnosť troch koncentrácií kamennej štiepanej industrie na lokalite (Hromada, J. – Zemla, M. 2000, 90–93). Tie boli označené ako Hromovka I-III. Ich presná lokalizácia je však vzhľadom na nedostatočné informácie nejasná. Navyiac vzdialenosť medzi polohami I a III má byť len 70 m a rozdiel v nadmorskej výške až 20 m. Ďalší súbor nálezov z Modrovky pochádza zo zbierky Oskara Čepana (Kozłowski ed. 2000, 40) a je označený ako Modrovka 3 a podľa publikovanej mapky sa nenachádza na kopci Hromovka (Kozłowski ed. 2000, 8). Nálezy amatérskych zberateľov z posledných rokov sú zväčša neprístupné.

Predmetný nález, hrot s vrubom typu Kostienki, pochádza z povrchového zberu údajne z polohy Hromovka III, ale nie je vylúčená ani poloha Hromovka I. Sprievodnými nálezmi bola výhradne rádiolaritová industria, bielo patinovaný pazúrik sa vyskytol len ojedinele. V industrii prevládala výrobný odpad a čepeľové jadrá, z nástrojov sa vyskytli retušované čepele a listovité hroty.

Nálezy z polohy Hromovka I sú datované do mlašieho gravettienu – kultúry Willendorf-Kostienki a nálezy z polohy Hromovka III do szeletien a epigravettienu.

Opis nálezu

Hrot s vrubom zhotovený z rádiolaritovej čepele s trojuholníkovým priezom (obr. 1). Ide o hnedý rádiolarit, žltá a miestami zeleno melírovaný. Nakoľko ide o čepeľ bez stôp po kortexe, nedá sa určiť pôvod kamennej suroviny (primárny alebo sekundárny zdroj). Rozmery: 56,5 x 19 x 9 mm. Vrub vytvorený strmou otupujúcou

Obr. 1 Modrovka, poloha Hromovka, okr. Nové Mesto nad Váhom. Hrot s vrubom typu Kostienki

retušou na ľavej laterálnej strane. Okrem vrubu nenesie čepel takmer žiadne stopy po dorzálnnej retuši, zato je bohato ventrálne retušovaná. Proximálna časť na ventrálnej strane plošne retušovaná do tej miery, že pôvodná päťka čepele ani bulbus nie sú pozorovateľné. Distálny koniec na ventrálnej strane bilaterálne retušovaný do dokonalého hrotu. Na pravej laterálnej strane pokračuje drobná retuš až k báze čepele, ktorá je plošne retušovaná.

Ide o typický hrot typu Kostienki, ktorý má analógie na náleziskách v Moravách nad Váhom-Podkovicami, Banke-Kňazovici a Banke-Kopanici. Precízne opracovanie svedčí o tom, že išlo o projektil-hrot dialkovej zbrane.

Hrot z Modrovky, poloha Hromovka je zatiaľ prvým nálezom tohto typu artefaktu na predmetnej lokalite a dokladá príslušnosť minimálne časti osídlenia do mladého gravettienu. Ak patrí do inventára z polohy Hromovka III, tak dáva predpoklad, že hypotetické epigravettienske nálezy sú staršie a patria mladšiemu gravettienu kultúry Willendorf-Kostienki, resp. do tzv. horizontu s vrubovými hrotmi.

Za zapožičanie nálezu ďakujeme majiteľovi, ktorý si želá zostať v anonymite.

LITERATÚRA

BÁRTA, J. 1965: Slovensko v staršej a strednej dobe kamennej. Bratislava.

HROMADA, J. – ŽEMLA, M. 2000: Mladopaleolitické sídliská v Modrovke. AVANS v roku 1998, s. 90–93.

KOZŁOWSKI, J. K. ed. 2000: Complex of Upper Paleolithic sites near Moravany, Western Slovakia. VOL. III Late Gravettian shouldered points horizon sites in the Moravany-Banka area. Nitra.

KOSTENKI-SPITZE AUS MODROVKA

DUŠAN THURZO

Ein Amateursammler fand auf dem Lösshügel Hromovka im Kataster der Gemeinde Modrovka eine Kostenki-Spitze. Es handelt sich um den ersten Fund dieser Art von Artefakten aus der betroffenen Fundstelle und er bestätigt die Datierung zumindest eines Teils der Besiedlung ins jüngere Gravettien, in die Willendorf-Kostenki-Kultur. Das Artefakt ist aus Radiolarit unbekannter Herkunft gefertigt, es handelt sich um eine braune Variante mit gelber und grünlicher Melierung. Die Kerbe ist unter Verwendung der Steilretusche auf der linken lateralen Partie einer groben Klinge entstanden. Die Ventralseite ist auf dem Bulbus und am Distalende reich retuschiert. Analoge Funde stammen aus den Gravettien-Siedlungen in Moravany nad Váhom-Podkovicami, Banka-Kopanica und Banka-Kňazovica.

Mgr. Dušan Thurzo, Rezedova 26, 821 01 Bratislava 2, Slovenská republika
thurzodusan@hotmail.sk